

Phân III : tài liệu chữ Hán

Giới thiệu :

Tôi chỉ tìm được 2 « tài liệu chữ hán » liên quan tới nữ tu Nguyễn Thị Hậu. Công việc phiên âm cũng như diễn dịch đều do hai nữ tu Mến Thánh Giá, chị Maria Tuyết Mai và chị Anna Kim Loan, thực hiện. Việc sao chụp lại văn bản chữ hán cũng không ngoài mục đích lịch sử là « nói có sách, mách có chứng » mà thôi.

1.

Bản chụp « Phúc trình của các quan » (hán) do Đc.Cuenot gửi cho Thánh bộ Truyền Giáo : Amep., tập 749, trang 606-602, (Tài liệu căn bản số 5 : 1840), kèm theo :

Bản phiên âm của Nữ tu Maria Tuyết Mai và Nữ tu Anna Kim Loan, dòng Mến Thánh Giá : « Có một vài chi tiết cần lưu ý trong bản phiên âm : đây là bản chữ Hán viết lại, không phải bản gốc ; có lẽ người viết sơ sót, nên có chữ không khớp với tên địa danh trong bản quốc ngữ : chữ "Lưỡng Toàn" (Hán), địa danh lại là Lượng Kim và chữ "hướng" cuối dòng 5 (trang 605) có lẽ dư (những chữ gạch dưới trong bản văn). »

BẢN PHIÊN ÂM

(theo số dòng và số trang của Amep., tập 749, trang 606-602 ; và theo bách văn bản chữ Hán)

Trang 606

(dòng 1) hình bộ thần đǎng cǎn (d 2) tấu vi tướng tra nghi Gia Tô nhân phạm nhất án cung triệp cụ (d 3) tấu ngự kỵ. (d 4) Thánh giám sự bản niêm tứ nhật nguyệt Quảng Trị tỉnh triệp tự cứ Triệu phong phủ tri Nguyễn Bá Chỉnh (d 5) bẩm tự Đǎng Xương huyện An Cư tổng Lại Mông Lưỡng Toàn nhị xã đan xưng y đǎng dạ tuần chí (d 6) giang ngạn kiến tiểu thuyền nhất sưu khiếu vấn kiến thuyền nội nam nhân hướng ngạn thượng tẩu y đǎng (d 7) nghi thị gian nhân tức hành trực nã giản hữu đả trúng cai nam đầu thượng tróc hoạch tái soát thuyền (d 8) nội nam phụ tứ nhân vấn tri danh Hoà, thị Hậu quán cai tổng Nhu Lý xã, danh Truật, thị Vững (d 9) quán Minh linh huyện An ninh phường kỳ dị dạng nhất nam xưng hệ tây dương Gia Tô đạo trưởng hiện (d10) đới tùy đạo kinh, đạo khí, thập tự ảnh các hạng giải nạp cai tinh thần lược tra y dương nhân (d11) hệ danh Đê la Mót đới tướng tả đạo ảnh tượng kinh quyển từ tây dương lai ẩn nặc vu nguyên.

Trang 605

(dòng 1 và 2) tùng y đạo chi Nhu Lý xã lão phu nhân thị Khiêm gia thị nguyệt thập nhị nhật dạ kiến cai (d 3) xã nhân danh Hoà báo y tướng ảnh tượng kinh quyển đồng tự giang hạ châu bất tri hà vāng hốt (d 4) văn ngạn thượng đa nhân huyên náo y tẩu đǎng ngạn bị nhân đả trọng đầu thiên tả, phó địa vi (d 5) nhân nã giải hưu cật chi danh Hoà, danh Truật, thị Hậu, thị Tịnh xưng y dǎn cai đạo hướng hướng đả (d 6) tinh đầu thú đồ gian bị nã đǎng ngự kỵ từ phả đa độn sức lý cai nghiêm tấn vụ (d 7) thố thực tình thiện tập (d 8) khâm đệ phụng (d 9) chỉ nội nhất khoản Gia Tô tà giáo điêu cẩm cơ nghiêm bất vi cai hạt mật nhĩ bang kỳ nãi hưu (d 10) thử tây dương đạo trưởng tiêm lai cư trú thù vi khả quái trước cai tinh tức tướng cai đạo trưởng (d 11) Đê la Mót phái nhân áp giải lai kinh hâu chỉ chí như hoạch phạm giải tra chi Lại Mông Lưỡng

Trang 604

(dòng 1) Toàn nhị xã trước cai tỉnh tra minh hà hệ xuất lực bổ hoạch đích danh cắp sở tại dân phu (d 2) sổ can cứ thực cụ thừa hầu chỉ tướng thưởng khâm thử. Thị nguyệt nhật cai tỉnh tập tướng hoạch phạm (d 3) giải tra chi Lại Mông Lưỡng Toàn nhị xã dân phu đẳng danh khâm phụng (d 4) minh chỉ trước chi xuất khố tiền ngũ bách quán giao cai tỉnh Nguyễn Huy Chuẩn chước lượng phân cấp thị khuyến (d 5) khâm thử tự cai tỉnh giải đáo dương phạm Đê la Mót tinh đạo kinh đạo khí các hạng cập can (d 6) liên chi Phan Đắc Hòa, Trần Văn Truật, Trần Thị Vững, Nguyễn Thị Hậu, Nguyễn Công Duyên, Nguyễn Công Nghiêm đẳng (d 7) đáo bộ kinh tra chi Đê la Mót cứ xưng y Tân Dậu tứ thập tuế Phú Lang Sa quốc Pha (d 8) Ri thành nhân Minh Mệnh thập cửu niên nhị nguyệt nhật tháp tòng thương thuyền nhi lai dư vô cung nhận (d 9) hà lý gian y nhân đói trọng thư vị tiễn tấn vấn tự nhi tái phát hàn nhiệt bệnh chứng mông (d 10) đắc tạm giải liêu toàn cấp dữ thang được bát nguyệt sơ bát nguyệt cứ đề lao chi trấn vũ tư (d 11) xuất Nguyễn Văn Luật bẩm xưng cai phạm bệnh kịch nhi tử thần bộ nghiệp phái khám thực cụ do thanh (d 12) thỉnh tương cai phạm trảm thủ dĩ chính hình tru khâm phụng châu phê bỉ ký phục minh tru bất tất

Trang 603

(dòng 1) tái ô đao phủ khâm thử nhưng cai tư biền binh nhận tướng Đê la Mót tứ thi mai táng tra (d 2) Phan Đắc Hoà cung y niên canh Bính Thân lục thập tuế quán Đặng Xương tỉnh Nhu Lý xã tố tòng (d 3) Gia Tô đạo thả y nguyên dĩ y nghệ sinh nghiệp niên tiền thường kiến thanh nhân nhất nam dài tương (d 4) đắc được trí tương quán thức đệ cai danh sở cư thị hà xã thôn y vô tường vấn minh mệnh (d 5) thập cửu niên danh Khách Ba hồi thanh chí khứ niên nhị nguyệt nhị thập cửu nguyệt dạ kiến danh Khách (d 6) Ba tựu khiếu khai môn y xuất kiến hậu hữu nhất nam đồng hành vấn chi danh Khách Ba xứng vị (d 7) giá nam hệ tây dương đạo trưởng Đê la Mót tháp tùng thương thuyền nhi lai tư văn nghiêm cấm khất (d 8) y dung ẩn y nghiệp tòng thử đạo bất nhẫn xích khứ tức tương Đê la Mót đẳng tựu y tộc (d 9) cô Phan Thị Khiêm chi gia trú túc minh nhật y tái tựu thi Khiêm gia tắc danh Khách Ba dĩ (d 10) khứ vấn Đê la Mót ngôn vị tại Quảng Đông tỉnh kiến danh Khách Ba ngôn bản quốc thôn dân (d 11) đa tòng Gia Tô đạo trí khẩn dữ Khách Ba tháp tùng thương thuyền nhi lai y nãi thuyết dữ thị.

Trang 602

Khiêm hứa Đê la Mót ẩn trú thị gia phòng nội thời thường vãng lai dĩ chiếu cố tái uỷ kỳ.

&

刑部臣等謹

奏為將查擬翁蘇人犯壹案恭摺具

奏仰祈

聖鑒事本年四月日廣治省摺叙據肇豐府知府阮伯經

稟悉登昌縣安岳總賴彙兩全貳社單稱伍等夜巡至

江岸見小船壹艘叫問見船內壹男人向岸上走伍等

疑是奸人即行逐拿聞有打斗該男頭上捉獲再崩船

內另帶四人問知名姓氏字貫該總儒里社名木氏魏

貫明靈縣安寧坊其異樣壹男稱係西洋翁蘇道長魏

帶隨道經道器十字影各項解納該省臣畧查伊洋人

係名第羅機帶將左道影像經卷自西浮來隱匿于原

從伊道之儒里社楚婦人氏謙家是月拾貳日夜見該
社人名和報伊將影像經卷日就江下舟不知何往忽
聞岸上多人喧聞伊走登岸被人打中頭偏左仆地為
人拿取又該之名和名尤氏厚氏並稱伊引該道長向
向省投首遙問被拿等語其辭頗多過飾理該嚴訊務
吐實情第該道長現帶重傷懶坡漸痊究出實情經摺
欽准奉旨內壹欽命蘇鄉教條禁暴嚴不謂該轄密邇邦畿乃有
此西洋道長潛來居住殊為可怪著該省即將該道長
第羅檢派入押解來京候旨至如獲犯解查之賴叢兩

p. 604

全貳社著該省查明何係出力捕獲的各役所在民夫
數千人實具承僉旨將賞欵此是月日該省摺解在犯
解查之賴蒙兩全貳社民夫等名欵奉
明旨著支出庫錢五百貫文該省阮輝華酌量分結示勸
欽此嗣該省解到洋犯第羅機並道經道器各項及于
連之藩得和陳文札陳氏仇阮氏厚阮公緣阮公嚴等
到部經查之第羅機據稱伊率四十載富浪沙坡
坡城人明命拾政年貳月日搭從商船而來餘無供認
何理問伊因帶重傷未便訊問嗣而再發寒熱病症蒙
得暫解繫鎖給與湯藥捌月初捌日據提牢之鎮撫司
率阮文律稟稱該犯病劇而死臣部業派勘實具由吉
請將該犯斬首以正刑誅啟奉朱批彼既伏冥诛不

P⁶⁰³. 再汎刀斧欽此仍該司弁兵認將第羅機死屍埋莖查
藩得和供伊年庚丙申六十歲貫登昌縣傳里社^素從
爺蘇道且無原以醫藝生業年前常見清人壹男撈將
地藥致相憒識第該名所居是何社村伊無詳問明命
拾玖年名家巴同青至去年貳月貳拾玖日夜見名客
巴就叫開門伊出見後有壹男同行問之名家巴稱謂
這男係西洋道長第羅機捲從商而來茲聞嚴禁乞
伊客隱住業從此道不忍斥去即將第羅機等就伊族
姑潘氏謙之字住宿明日伊再就氏謙家則名客巴已
去問^士第羅機言謂在廣東省見名客巴言本國村民
多從爺蘇道致懇與客巴搭從商船而來例仍說與氏

P bao

兼
kiêm

第 羅 機 隱 住
đỗ lô đi nhìn trú

氏 家 旁 由 諸 帶
đình gia phóng trong những võ

阮 氏 厚 事 由 由 諸 帶
nguyễn đì hậu nhân trong những võ

第 羅 懷 帶 徒 徒 徒 徒 徒 徒
đỗ lô mỗi tái thứ thứ thứ thứ thứ

潘 得 和 以 照 領 再 未 其
phan đắc hòa để đèn lại không đến

Dọc trong tài liệu
刑部臣等謹奏：

阮 氏 厚
Nguyễn Thị Hậu

第 羅 懹
Đỗ Lô Mỗi

潘 得 和
Phan Đắc Hòa

2.

Bản chụp: « Bản án của Nội Các triều đình Huế » do Đc.Cuenot gửi cho Thánh bộ Truyền Giáo, lưu giữ trong Amep. (tập 749.17, trang 590-591. Tài liệu căn bản số 6 : 12/1840).

Bản phiên âm của Nữ tu Maria Tuyết Mai và Nữ tu Anna Kim Loan, dòng Mến Thánh Giá.

BẢN PHIÊN ÂM

(theo số dòng và số trang của Amep., tập 749.17, trang 590-591 ; và theo bách văn bản chữ Hán)

(Sententia Mortis)

(Dòng 1) Minh Mạng nhị thập nhất niên thập nhất nguyệt thập tam nhật nội các Thân Lâm Duy (d2) Nghĩa, thần Lê Bá Tú, thần Nguyễn Đức Chính phụng (d3) chỉ Gia Tô đạo giáo điều cấm kỵ nghiêm Phan Đắc Hoà hệ bản quốc nhân khước (d4) nãi dong lưu đạo trưởng chi dương nhân Đêlamốt tại gia cụ hữu thổ khanh (d5) phục bích hưu khủng vi nhân tri giác tái tướng cai phạm di ẩn tặc gia thời (d6) thường vãng lai uỷ thuộc cung dịch hiển hệ hữu tâm dong ẩn khởi ứng giáo khẩu (d7) đào hình Phan Đắc Hoà trữ tức trảm ương kiêu thị dĩ chiếu quýnh giới Nguyễn Công (d8) Lục đẳng hoặc hệ tri tình dong ẩn hoặc hệ cam tâm thính tòng kinh dĩ tái (d9) tam khai thị bất khắng khoá quá Thập tự cứu hệ minh ngoan đích tốt cai tam (d10) phạm trữ các trảm giam hậu chí như hoạch phạm giải tra chi dân phu đắc tiên (d11) kinh phổ thường tiền ngũ bách quan tư trữ tái tướng hiện hoạch tặc phạm chi phi long (d12) đại tiền ngũ giáo tính hành sung thường cai phu quân phận thị khuyên bất tiết đăng khố (d13) dư y nghĩ hoàn kết khâm thử.

&

明命貳拾壹年拾壹月拾三日內閣臣林維
義臣黎伯秀臣阮德政奉

旨爺蘇道教條禁暴嚴藩得和係本國人却
乃容留道長之洋人第羅櫈在家具有土炕
複壁又恐萬人知覺再將該犯移隱則家時
常往來委屬供役顯係有心密隱宣應校口
述稱審得和著即勦決梟示以昭炯戒院公
緣等義係知情空聽並係甘心聽從姦已再
三謂示不肯路過于字究竟冥頑的卒該三
犯著各斬監候至招獲究解查之民夫等前
經普賞錢五百貫茲著再將現差處之飛龍
大錢五枚併行充賞該夫均分示勸不居登庫
餘依擬完結欽此